

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 579/2022-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku (sudca spravodajca) a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **LATEROD Logistics s. r. o.**, Červená Voda 117, Sabinov, IČO 36 833 002, zastúpenej advokátom JUDr. Michalom Feciľakom, Jesenná 8, Prešov, proti postupu Krajského súdu v Prešove v konaní sp. zn. 5S/37/2020 (pôvodne sp. zn. 5S/42/2015) takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Krajského súdu v Prešove v konaní sp. zn. 5S/37/2020 (pôvodne sp. zn. 5S/42/2015) **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd.
2. Krajskému súdu v Prešove **p r i k a z u j e** v konaní sp. zn. 5S/37/2020 konať bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **2 500 eur**, ktoré jej **j e** Krajský súd v Prešove **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Krajský súd v Prešove **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania **492,31 eur** a zaplatiť ich právnemu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 29. septembra 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie svojej veci v primeranej lehote

podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Tiež navrhuje vysloviť príkaz krajskému súdu konať bez zbytočných prieťahov, priznať finančné zadosťučinenie v sume 10 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka podala 3. novembra 2015 na krajskom súde správnu žalobu o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia žalovaného Daňového úradu Prešov (ďalej len „žalovaný“). Žalovaný rozhodnutím z 25. septembra 2015 nezaregistroval sťažovateľku ako platcu dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“) a nevydával jej osvedčenie o registrácii pre DPH (§ 4 ods. 4 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov). Krajský súd správnu žalobu rozsudkom č. k. 5S/42/2015-68 z 28. septembra 2016 zamietol a účastníkom konania nepriznal náhradu trov konania. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) na základe kasačnej sťažnosti sťažovateľky rozsudkom č. k. 2Sžfk/58/2017 z 30. apríla 2020 zrušil rozsudok krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Konanie je v súčasnosti evidované na krajskom súde pod sp. zn. 5S/37/2020.

3. Ústavný súd vlastným šetrením zistil, že postup krajského súdu spolu s postupom najvyššieho súdu sťažovateľka napadla prvou ústavnou sťažnosťou 8. januára 2020, ktorú ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 152/2021 z 13. apríla 2021 odmietol ako zjavne neopodstatnenú. Sťažovateľka druhou ústavnou sťažnosťou 10. decembra 2020 napadla postup krajského súdu, ktorú ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 301/2021 z 13. júla 2021 odmietol ako zjavne neopodstatnenú. V poradí treťou ústavnou sťažnosťou 4. októbra 2021 sťažovateľka napadla postup krajského súdu, ktorú ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 546/2021 z 11. novembra 2021 rovnako odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

II.

Argumentácia sťažovateľky

4. Sťažovateľka namieta, že v poradí štvrtou ústavnou sťažnosťou sa domáha ochrany uplatnených práv. Krajský súd od doručenia rozsudku najvyššieho súdu (25. mája 2020) nevykonal v konaní žiadny úkon. Podľa sťažovateľky nečinnosť krajského súdu trvá ku dňu podania ústavnej sťažnosti 28 mesiacov. Celková doba rozhodovania vo veci sťažovateľky trvá už takmer sedem rokov, čo považuje sťažovateľka za neprimerané dlhú dobu. Ďalej tvrdí, že vec nie je právne ani skutkovo náročná a k nadmernej dĺžke konania neprispela. Okrem iného uvádza, že konanie je pre ňu významné, pretože vzniknutý stav jej bráni podnikať, nadobúdať či predávať tovar a majetok.

III.

Postup v konaní

5. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 579/2022 z 13. októbra 2022 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľky v celom rozsahu na ďalšie konanie. Podľa § 56 ods. 6 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd doručil ústavnú sťažnosť krajskému súdu na vyjadrenie.

III.1. Vyjadrenie krajského súdu:

6. Krajský súd v prvom rade vyčíta sťažovateľke, že na prietahy v konaní neupozornila predsedu postupom podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Podľa názoru krajského súdu tým sťažovateľka neposkytla dostatočný priestor na prijatie opatrení na účely nápravy a odstránenia protiprávneho stavu v konaní. Namietané prietahy v konaní krajský súd ospravedlňuje personálnymi zmenami sudcov, zaťaženosťou oddelenia a núdzovým stavom súvisiacim s pandémiou COVID-19. Podľa názoru zákonnej sudkyne vec je zložitá na posúdenie v súvislosti s rozsiahlosťou spisového materiálu.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

7. Podstata námietok sťažovateľky súvisí s namietaným porušením jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote namietaným postupom krajského súdu.

8. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy: „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.“ Podľa čl. 38 ods. 2 listiny: „Každý má právo, aby jeho vec bola prerokovaná verejne, bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť iba v prípadoch ustanovených zákonom.“

9. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre účastníkov (II. ÚS 32/02, obdobne rozsudok ESLP zo 16. 12. 2003 vo veci Záborský a Šmáriková proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 58172/00). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

10. Predmetom namietaného konania je prieskum zákonnosti rozhodnutia o splnení zákonných podmienok na zaregistrovanie sťažovateľky ako platiteľky DPH. Rozsiahlosť spisového materiálu môže predstavovať prvok, ktorý robí posudzovanú vec zložitejšou. V správaní sťažovateľky neboli zistené také skutočnosti, ktoré by prispeli k celkovej dĺžke konania. Ústavný súd môže sťažovateľke vytknúť, že počas konania sa nepokúsila odstrániť zbytočné prietahy sťažnosťou adresovanou predsedovi krajského súdu. V zmysle rozhodovacej činnosti ESLP síce sťažnosť adresovaná predsedovi súdu nepredstavuje účinný prostriedok nápravy (rozsudok ESLP z 12. 6. 2012 vo veci Komanický proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 40437/07 a rozsudok ESLP z 25. 6. 2013 vo veci Sika proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 1640/07), avšak ústavný súd takýto prístup pri

vyhodnocovaní jednotlivých zložiek nároku neprehlada. Význam sporu je nepochybne pre sťažovateľku dôležitý. Namietaný stav veci jej sťažuje plnohodnotne podnikat'.

11. Ústavný súd posudzoval celkovú dĺžku konania od oznámenia sťažovateľky, že sa stala platcom DPH (4. augusta 2015), teda dobu viac ako siedmich rokov. Ak je konanie všeobecných súdov postihnuté extrémne dlhým vybavovaním, nie je až tak rozhodujúce hodnotiť jednotlivé úkony súdu z hľadiska včasnosti ich vykonania (IV. ÚS 60/09, I. ÚS 76/09, I. ÚS 289/2010). Celková dĺžka konania sama osebe znamená porušenie uplatnených práv. Ústavný súd napriek tomu preskúmal namietané konanie z hľadiska referenčných noriem. Vec sťažovateľky napadla krajskému súdu 3. novembra 2015. Po desiatich mesiacoch krajský súd správnu žalobu sťažovateľky rozsudkom z 28. septembra 2016 zamietol. Sťažovateľka proti rozsudku krajského súdu podala 6. decembra 2016 kasačnú sťažnosť. Najvyšší súd rozsudkom (č. k. 2Sžfk/58/2017 z 30. apríla 2020) zrušil rozsudok krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu nedostatočného odôvodnenia záveru o posudzovaní preukazovania ekonomickej činnosti sťažovateľky. Po nadobudnutí právoplatnosti rozsudku kasačného súdu (2. júna 2020) bola vec po troch rokoch a šiestich mesiacoch vrátená krajskému súdu (22. júna 2020). Z dôvodu zániku funkcie zákonnej sudkyne bol spis 13. januára 2021 pridelený novej zákonnej sudkyňi. V súčasnosti je v konaní nariadený termín pojednávania na 8. december 2022.

12. Z vyjadrenia predsedníčky súdu možno dedukovať nepriaznivú personálnu situáciu v správnom kolégiu. Členka senátu bola dlhodobo práceneschopná od 11. februára 2018 do 3. februára 2019 a od 12. novembra 2019 do 5. novembra 2020, pričom aj predchádzajúca zákonná sudkyňa bola práceneschopná od 10. septembra 2018 do 31. januára 2019. Podľa vyjadrenia predsedníčky súdu malo v danom čase správne kolégium krajského súdu nedostatočný počet sudcov, ktorý nepostačoval na vytvorenie dvoch kompletných trojčlenných senátov na prejednanie vecí. Je tak zrejmé, že práceneschopnosť sudkýň, ako aj nezabezpečený dostatočný počet sudkýň ovplyvnil chod senátov správneho kolégia. Ústavný súd rozumie, že nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či zákonného sudcu (III. ÚS 391/2020). Systémové zlyhania pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom neuznania základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prietahy (II. ÚS 481/2017, III. ÚS 366/2022). Zmyslom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov nie je pomenovanie príčin prietahov v konaní alebo vyvodenie zodpovednosti vo vzťahu k stranám, ich advokátom, sudcom, súdnej administratíve, predsedom súdov či k rezortnému ministerstvu. Ústavný súd, čo sa týka námietky týkajúcej sa nepriaznivej epidemiologickej situácie a s ňou súvisiacich opatrení, musí konštatovať, že dĺžka konania už pred vznikom pandemickej situácie nebola optimálna. Ústavný súd pripomína, že aj počas pandémie musia byť chránené základné ľudské práva a slobody, preto ani nepriaznivá epidemiologická situácia nemôže ohroziť právne záruky sťažovateľky na právoplatne rozhodnutie veci (III. ÚS 573/2021, III. ÚS 57/2022).

13. Zbytočné prietahy v konaní ohrozujú dôveryhodnosť štátnej moci a špecificky súdnej moci v očiach účastníkov konania, ako aj všeobecné vnímanie fungovania demokratického a právneho štátu verejnosťou (I. ÚS 345/2014). Ústavný súd v súvislosti s už uvedeným pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna, nesústredená či neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných

prieťahov (IV. ÚS 396/04). V okolnostiach prípadu ústavný súd dospel k záveru, že vo veci sťažovateľky sa postup krajského súdu vyznačoval nečinnosťou, ako aj nesústredenou činnosťou, v dôsledku ktorej došlo k zrušeniu prvého rozhodnutia krajského súdu okrem iného z dôvodu nedostatočného odôvodnenia rozsudku krajského súdu. Ústavný súd preto vyslovil porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny.

14. Podľa judikatúry ESĽP aplikácia čl. 6 ods. 1 dohovoru sa vylučuje na veci daňové, keďže tvoria súčasť jadra výsad verejnej moci (rozsudok Veľkej komory ESĽP z 23. 11. 2006 vo veci Jussila proti Fínsku, č. 73053/01, bod 45; rozsudok Veľkej komory ESĽP z 12. 7. 2001 vo veci Ferrazzini proti Taliansku, č. 44759/98, body 24 a 31). Výnimku z tejto zásady ESĽP pripúšťa len v takých daňových veciach, kde daňové konanie považuje za konanie trestné, teda kde sa rozhoduje o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia. ESĽP tiež konštatoval, že trestnú povahu nemajú daňové konania a opatrenia, ktorých cieľom je vymôcť neuhradenú daň, ako aj úroky z omeškania bez ohľadu na ich výšku (rozsudok ESĽP z 18. 10. 2001 vo veci Finkelberg proti Lotyšsku). Vzhľadom na už uvedené ústavný súd v tejto časti ústavnej sťažnosti sťažovateľky nevyhovel.

15. Ústavný súd v súlade s vlastnou judikatúrou doplnil ochranu aj o uloženie príkazu krajskému súdu vo veci konať (čl. 127 ods. 2 ústavy). Okolnosti prípadu, najmä celková dĺžka konania, opodstatňujú tento príkaz aj za stavu, že súd nariadil pojednávanie na 8. december 2022.

V.

Primerané finančné zadosťučinenie a náhrada trov konania

16. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

17. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti žiadala priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 000 eur. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESĽP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Ústavný súd pripomína, že primerané finančné zadosťučinenie má slúžiť ako zmiernenie ujmy pocitovanej z porušenia základných práv a slobôd garantovaných ústavou a záväznou medzinárodnou zmluvou (II. ÚS 518/2021). Zohľadňujúc nečinnosť a nesústredenú činnosť v postupe krajského súdu, predmet sporu, význam sporu pre sťažovateľku, ústavný súd v súvislosti s § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde považoval za adekvátne priznať sťažovateľke finančné zadosťučinenie v sume 2 500 eur.

18. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 492,31 eur. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 tejto vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2022 je 193,50 eur a hodnota režijného paušálu je 11,63 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby

vykonané v roku 2022 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) vrátane režijného paušálu a 20 % DPH.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. novembra 2022

Peter Straka
predseda senátu